

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-95>

УДК 332.2:061.2

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ПАРТНЕРСЬКОЇ СПІВПРАЦІ У ГРОМАДАХ

MODERN CONCEPTS OF LOCAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF PARTNERSHIP IN COMMUNITIES

Пітюлич Михайло Михайлович

доктор економічних наук, професор,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2787-0378>

Кудак Кристина Мирославівна

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень
Національної академії наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5886-7139>

Pityulych Mykhaylo

Uzhhorod National University

Kudak Kristina

Transcarpathian regional center of socio-economic and humanitarian research
of the National Academy of Sciences of Ukraine

У статті здійснено теоретичний аналіз основних наукових підходів до дослідження питань місцевого розвитку та ефективного функціонування громад на засадах партнерської співпраці. На основі квалітативного аналізу здійснено аналіз базових наукових концепцій місцевого розвитку, зокрема таких як просторові теорії та теорії розміщення; теорії кумулятивного зростання; теорія продуктивності факторів виробництва; теорія місцевої ресурсної бази; теорія експортної бази; інституціональні теорії; теорія суспільного добробуту; теорії інклюзивного розвитку та ін. Визначено, що місцевий економічний розвиток (МЕР) безпосередньо пов'язаний з діяльністю та взаємоузгодженим функціонуванням *органів влади, бізнесу та громади*, тому його ефективність необхідно розглядати в контексті партнерських відносин зазначених суб'єктів. Проведений аналіз засвідчив, що основними теоріями, які відображають вагомість не тільки економічних, але і територіальних, соціальних та культурних аспектів при побудові партнерств є теорії соціального капіталу, мережевої економік та лідерства у громадах, що доповнюють теорію «Розвитку громад на основі активів» (теорія ABCD – Asset Based Community Development), що являється базовою науковою теорією, яка знаходиться в основі місцевого розвитку в контексті **партнерської співпраці у громадах**.

Ключові слова: місцевий розвиток, партнерство, громади, влада, бізнес, теорія ABCD.

В статье проведен теоретический анализ основных научных подходов к исследованию вопросов местного развития и эффективного функционирования общин на основе партнерского сотрудничества. На основе квалітативного анализа проведен анализ базовых научных концепций местного развития, в частности таких как пространственные теории и теории размещения; теории кумулятивного роста; теория производительности факторов производства; теория местной ресурсной базы; теория экспортной базы; институциональные теории; теория общественного благополучия; теории инклюзивного развития и др. Определено, что местное экономическое развитие (МЭР) напрямую связано с деятельностью и взаимосогласованным функционированием органов власти, бизнеса и общества, поэтому его эффективность необходимо рассматривать в контексте партнерских взаимоотношений указанных субъектов. Проведенный анализ показал, что основными теориями, отражающими значимость не только экономических, но и территориальных, социальных и культурных аспектов при построении партнерств являются теории социального капитала, сетевой экономики и лидерства в общинах, дополняющие теорию «Развития общин на основе активов» (теория ABCD – Asset Based Community Development), которая является базовой научной теорией, лежащей в основе местного развития в контексте партнерского сотрудничества в общинах.

Ключевые слова: местное развитие, партнерство, общины, власть, бизнес, теория ABCD.

The goal of the article is to conduct a theoretical analysis of the main scientific approaches to the study of local development and effective functioning of communities on the basis of partnership. The research is based on the method of qualitative analysis, according to which the analysis of basic scientific concepts of local development was conducted, in particular: spatial theories and placement theories; theories of cumulative growth; theory of productivity of factors of production; theory of local resource base; theory of export base; institutional theories; theory of social welfare; theories of inclusive development etc. It is determined that local economic development is directly related to the activities and interconnected functioning of government, business and community, so its effectiveness should be considered in the context of partnerships of these entities. The analysis showed that the main theories that reflect the importance of economic and also the territorial, social and cultural aspects in building partnerships are theories of social capital, network economies and community leadership, which complement the theory of "Asset-Based Community Development" (ABCD theory), which is a basic scientific theory of local development in the context of partnership in communities. According to ABCD theory, one of the main challenges for communities and successful local development is building and restructuring the relationships between residents, local associations and various local institutions. The ABCD theory includes six main types of assets that can be mobilized in communities: skills and abilities of individuals within the community; voluntary organizations and community networks; government, businesses and non-governmental organizations; community functioning environment; formal and informal institutions of local economic development; socio-cultural and historical aspects of community functioning.

Keywords: local development, partnership, communities, government, business, ABCD theory.

Постановка проблеми. В сучасних умовах соціально-економічного розвитку концепції розвитку громад пов'язуються із створенням ресурсів і переваг у громаді таким чином, щоб громада та її члени могли бути стійкими впродовж довгого часу. Незалежно від того, на яких підходах, поняттях і категоріях ґрунтуються теорії місцевого розвитку, результатом розвитку для місцевої громади має бути добробут його жителів, що виражається в зростанні заробітної плати, збільшенні зайнятості, покращенні якості життя, економічній, політичній, соціальній стабільності тощо [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню основних концепцій місцевого розвитку та його впливу на функціонування громад присвятили свої дослідження такі вітчизняні науковці як М. Грицаєнко, М. Ільїна, Е. Кизиль, А. Кожина та ін. Зокрема М.В. Ільїна присвятила свої праці розробці методичного підходу до програми сталого розвитку територіальної громади на основі її активів. У наукових працях М. Грицаєнка значна увага приділяється аналізу соціальному капіталу громад, зокрема у своїх дослідженнях автор фокусується на таких ознаках соціального капіталу, як соціальні мережі, норми та довіра. ABCD-теорія активно застосовується в сучасній практиці місцевого розвитку та є об'єктом дослідження у працях науковців Dolezal C., Burns P. M., Mathie A., Cunningham G., MacLeod M. A., Emejulu A., Kamiński B., Prałat P., Théberge F., Blickem C., Dawson S., Kirk S., Vassilev I., Mathieson A., Harrison R., Lamb J. та ін. Так, у дослідженні Mathie A., Cunningham G. розвиток громади на основі активів (ABCD) представлено як альтернативу підходам до розвитку, орієн-

тованого на потреби [9]. У наукових працях Dolezal C., Burns P.M. концептуалізується потенціал взаємозв'язку між розвитком громади на основі активів (ABCD) і community-based tourism (CBT), з метою покращення неоднозначного досвіду CBT у забезпеченні розвитку громади [12].

Метою статті є теоретико-методичний аналіз основних наукових підходів до дослідження питань місцевого розвитку та ефективного функціонування громад на засадах партнерської співпраці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція теорій місцевого розвитку розгортається від трактування розвитку як економічного зростання до більш широкого значення, пов'язаного зі змінами в технологіях, поведінці суб'єктів господарювання та інститутах [2]. Найпоширенішими теоріями місцевого розвитку вважаються просторові теорії та теорії розміщення; теорії кумулятивного зростання; теорія продуктивності факторів виробництва; теорія місцевої ресурсної бази; теорія експортної бази; інституціональні теорії; теорія суспільного добробуту; теорії інклюзивного розвитку та ін. [3].

У науковій літературі виділяють чотири основні підходи до місцевого розвитку – ресурсний, відтворювальний, просторовий та інституційний, що є базовими для розвитку будь-якої території не залежно від її локалізації, проте в сучасних умовах адміністративно-територіальної реформи в нашій державі широкого поширення набуває впровадження концепцій місцевого розвитку, що базуються на засадах партнерської співпраці, що підтвердили свою ефективність у країнах ЄС та США. Оскільки місцевий економічний розви-

ток безпосередньо пов'язаний з діяльністю та взаємоузгодженим функціонуванням органів влади, бізнесу та громади (в т.ч. неурядових громадських організацій), його ефективність необхідно розглядати в контексті партнерських відносин зазначених суб'єктів. Саме тому в науковій літературі місцевий економічний розвиток часто трактують як процес стратегічного партнерства, який допомагає прискорити темпи зростання ефективності та продуктивності, стимулюючи інвестиції в нові та існуючі підприємства з високим потенціалом до зростання і створюючи такі місцеві факторні умови, які тривалий час сприяють цьому зростанню [4].

Основними теоріями, які відображають вагомість не тільки економічних, але і територіальних, соціальних та культурних аспектів при побудові партнерств є теорії соціального капіталу, мережевої економік та лідерства у громадах, що доповнюють теорію «Розвитку громад на основі активів». У таблиці 1 узагальнено наукові підходи до дослідження теорій місцевого розвитку.

Базовою теорією в контексті спроможності громад до розвитку більшість науковців розглядають теорію «Розвитку громад на основі активів» (теорія ABCD – *Asset Based Community Development*), що розроблялася у першій половині 90-х років ХХ ст. науковцями Kretzmann J., та McKnight J. P. [8]. Відповідно до ABCD теорії одним із головних викликів для громад та успішного місцевого розвитку є побудова і перебудова взаємовідносин між мешканцями, місцевими асоціаціями та різними місцевими інституціями [8]. ABCD-теорія активно застосовується в сучасній практиці місцевого розвитку та є об'єктом дослідження у сучасних працях науковців Dolezal C., Burns P. M., Mathie A., Cunningham, G. (2003), MacLeod M. A., Emejulu A. (2014), Kamiński B., Prałat P., Théberge F. (2021), Blickem C., Dawson S., Kirk S., Vassilev I., Mathieson A., Harrison R., Lamb J. (2018) та ін.

У своєму дослідженні Mathie A., Cunningham G. [9] розвиток громади на основі активів (ABCD) представлено як альтернативу підходам до розвитку, орієнтованого на потреби. Після огляду принципів і практик ABCD, авторами розглядаються чотири основні елементи ABCD-теорії, що передбачає вивчення теорії та практики «вдячного запиту» (the theory and practice of appreciative inquiry); концепції соціального капіталу як активу розвитку громади; теорії економічного розвитку громади; і уроки, отримані із практики зв'язків між парти-

сипативним розвитком, громадянами і громадянським суспільством. У статті описано, як ABCD відображає та інтегрує тенденції в цих сферах, а також може отримати позитивний ефект від інсайтів, отриманих в результаті цієї роботи [9].

У науковому дослідженні Kamiński B., Prałat P., Théberge F. [10] зазначається, що більшість сучасних складних мереж, які представляють інтерес для практиків, мають певну структуру спільноти, яка відіграє важливу роль у розумінні властивостей цих мереж. Наприклад, тісно пов'язані соціальні спільноти демонструють більш високу швидкість передачі інформації в порівнянні зі слабо пов'язаними спільнотами. Автори зазначають, що не зважаючи на те, що існує багато конкуруючих алгоритмів для виявлення спільнот у великих мережах, ці алгоритми часто виявляються досить чутливими, тому їх неможливо точно налаштувати для певної, але постійно змінюваної реальної мережі. Тому важливо перевірити ці алгоритми для різних сценаріїв, які можна зробити лише з використанням синтетичних графіків, які мають вбудовану структуру спільноти, розподіл ступенів за законом та інші типові властивості, що спостерігаються в складних мережах. Стандартним і широко використовуваним методом для створення штучних мереж є генератор графіків LFR, проте у своєму дослідженні Kamiński B., Prałat P., Théberge F. розробили альтернативну модель випадкового графіка зі структурою спільноти та розподілом силового закону як для ступенів, так і для розмірів спільноти, штучний контрольний показник для виявлення спільноти (граф ABCD) [10].

Заслугує на увагу думка Mathie A., Puntteney D. [11], який у своєму виступі на науковій конференції «Від клієнтів до громадян: поглиблення практики розвитку на основі активів та громадян-орієнтованого підходу» зазначив, що ABCD спирається на «слабку теорію» (тобто являється не теоретично-, а практично орієнтованим підходом), відкритість до альтернативних і різноманітних можливостей і нашу здатність вносити в них свій внесок. Автор зазначає, що ендогенний розвиток – це ще один спосіб посылатися на громади, які визначили свої власні активи та здатні ефективно їх використовувати, потенційно залучаючи державні структури, які можуть підтримати ініціативи громад [11].

У дослідженні Dolezal C., Burns P. M. [12] концептуалізується потенціал взаємозв'язку між розвитком громади на основі активів

Таблиця 1

Узагальнення наукових підходів до дослідження теорій місцевого розвитку

Теорії місцевого розвитку	
Просторові теорії та теорії розміщення	Територія є однією з базових характеристик місцевої громади, місцем зосередження ресурсів, виробництва, ринків, транспортної та соціальної інфраструктури [2]
Теорії кумулятивного зростання	Базовими положеннями цих теорій є виникнення центрів зростання, розвиток каналів поширення економічного розвитку в просторовій економіці, виникнення агломерацій і центральних місць, розвиток периферійних територій, дифузія нововведень, нерівномірне зростання в умовах вільної конкуренції [1]
Теорія продуктивності факторів виробництва	Розвиток місцевої громади забезпечується високою продуктивністю капіталу за умови відсутності його дефіциту [2]
Теорія місцевої ресурсної бази	Розвиток економіки місцевої громади залежить від того, якими вона володіє природними ресурсами та який існує попит на продукцію, вироблену при використанні цих ресурсів [2]
Інституціональні теорії	В основі аналізу знаходяться окрім економічних проблем також соціальні, політичні, організаційні, правові, етичні та інші проблеми. З точки зору розвитку місцевих громад важливими є ті інститути, які прискорюють та стимулюють місцевий розвиток, насамперед інституції, які впливають на підприємництво, накопичення капіталу, зміну технологій, забезпеченість трудовими ресурсами та їх переміщення [1]
Теорія суспільного добробуту	Досліджує взаємозв'язок і співвідношення економічної ефективності й соціальної справедливості, а також місце держави в їх забезпеченні [4]
Теорія інклюзивного розвитку	Інклюзивний місцевий розвиток пов'язаний з такими концепціями, як інклюзивне зростання, інклюзивна економіка, добробут, соціальна справедливість та права людини; інклюзивний розвиток підкреслює соціальні та екологічні аспекти сталого розвитку, хоча спочатку основна увага була переважно на соціальних аспектах, він має значну екологічну складову, оскільки найбільш часто залежать від місцевих ресурсів [5]
Теорії місцевого розвитку на засадах партнерських відносин	
Теорія ABCD	Asset Based Community Development – методологія сталого розвитку громад, заснована на їхніх сильних сторонах та потенціалі, що передбачає оцінку ресурсів, навичок та досвіду, наявних у громаді. Цей метод використовує власні активи та ресурси громади як основу для розвитку [8]
Теорія соціального капіталу	Соціальний капітал представляє собою сукупність і поєднання різних компонентів, що у контексті розвитку громад повинна включати модель підприємницької соціальної інфраструктури. Така модель побудована на основі довіри, соціальних мереж та норм, що сприяють груповій взаємності [6]
Теорія мережевої економіки	В межах концепції мережевої економіки увага зосереджується на внутрішньо-корпоративному співробітництві та міжпідприємницькій співпраці; мережева економіка виступає певною складовою інформаційної економіки і пов'язана з появою нових діючих суб'єктів господарської діяльності – виробничих мереж [7]

(ABCD) і community-based tourism (CBT), з метою покращення неоднозначного досвіду CBT у забезпеченні розвитку громади. Автори зазначають, що ABCD теорія раніше застосовувалася у контексті міжнародного розвитку та громадській роботі, проте є новим напрямом для розвиткового туризму у громадах. (Dolezal C., Burns P. M.) прагне пов'язати характеристики ABCD з CBT на теоретичному

рівні, на основі переходу від розвитку, орієнтованого на потреби, до свідомої оцінки активів громади. Автори припускають, що ABCD можна і потрібно застосовувати до CBT, враховуючи позитивний акцент, який він робить на людей та розвиток їх потенціалу [12].

Заслуговує на увагу дослідження Blickem C., Dawson S., Kirk S., Vassilev I., Mathieson A., Harrison R., Lamb J. [13], на

думку яких розвиток громади на основі активів (ABCD) здається перспективним способом підтримки людей із довгостроковими проблемами зі здоров'ям (LTC – long-term conditions), проте, як зазначають автори наразі бракує доказів на підтримку цього підходу. Автори пропонують більш ґрунтовну теоретичну базу щодо основних компонентів, необхідних для активації ABCD та отримати розуміння щодо наступних аспектів: (1) Що таке ABCD?; (2) Які основні теорії знаходяться в основі ABCD?; (3) Як функціонують основні механізми інтервенції ABCD для людей з LTC?; (4) Які очікувані результати? [13].

У дослідженні Kobayashi K. M., Cloutier D. S., Khan M., Fitzgerald K. виходячи з точки зору активів, досліджувалися сильні сторони та можливості місцевої громади для підтримки «здорового старіння» в сільській громаді Західної Канади. Дослідницька група складалася з представників університетів, партнерів із закладів охорони здоров'я, представників місцевого та регіонального муніципального керівництва, бізнесу та фахівців у сфері охорони здоров'я. Результати цього дослідження підкреслюють п'ять однаково важливих напрямів: створення мережі та співробітництва між громадами; комунікації; ініціативи охорони здоров'я та соціальної допомоги; перевезення; житло [14].

Загалом, до переліку активів, що розглядаються в контексті ABCD теорії, включають шість основних типів активів, які можна мобілізувати у громадах: навички та здібності осіб всередині громади, зокрема місцевих лідерів; добровільні організації і мережі громад; урядові установи, бізнес та неурядові організації, діяльність яких пов'язана з функціонуванням громади; середовище функціонування громади, що також включає природні ресурси та інфраструктуру; формальні та неформальні інститути місцевого економічного розвитку; соціально-культурні та історичні аспекти функціонування громади [15]. На думку М.В. Ільїної, методичний підхід до розробки програми сталого розвитку територіальної громади на основі її активів має включати наступні етапи: визначення природно-ресурсного потенціалу території (природних ресурсів, їх стану і режиму використання); аналіз її інфраструктурного забезпечення (будівель, доріг); оцінка діяльності промислових підприємств, що функціонують на території громади та аналіз видів економічної діяльності, здійснюваної в її межах; оцінка діяльності професійних асоціацій, благодійних фондів, державних дорадчих

служб, міжнародних організацій технічної допомоги з метою встановлення напрямів співпраці громади з ними; інвентаризація та визначення індивідуальних навиків, умінь, досвіду і зв'язків її членів; опис історичної та культурної спадщини громади; розробка карти активів (що включатиме їх перелік, розташування, обсяг та зв'язки з іншими активами) та окреслення пріоритетних напрямів та програми розвитку територіальної громади [16].

В науковій літературі в контексті теорій місцевого економічного розвитку широкого поширення набула концепція соціального капіталу (Дж. Л. Флор [17], Е. Дюркгайм, П'єр Бурдьє). На думку Mathie, A. і Cunningham, G., виходячи з теорії активів, трактування взаємовідносин як активу дозволяє вважати ABCD-підхід практичним застосуванням саме концепції соціального капіталу. Загалом, соціальний капітал представляє собою сукупність і поєднання різних компонентів, що у контексті розвитку громад повинна включати модель підприємницької соціальної інфраструктури, що передбачає не тільки розвиток підприємств та бізнесу на території громади, але і підприємницьку активність її мешканців, колективні дії яких сприятимуть сталому розвитку та покращать добробут громади. Така модель побудована на основі довіри, соціальних мереж та норм, що сприяють груповій взаємності [6].

В контексті формування територіальних громад значну увагу соціальному капіталу присвятив свої праці Грицаєнко М.І. У своїх дослідженнях він фокусується на таких ознаках соціального капіталу, як соціальні мережі, норми та довіра. Дослідник вказує на те, що соціальні мережі, як найбільш важливі ознаки соціального капіталу, формуються на рівнях взаємодії окремих членів спільноти територіальної громади (сусідів, працівників та роботодавців, партнерів у підприємницькій та інших сферах діяльності тощо), а також співпраці однієї громади з іншими громадами, створення ОТГ [18].

Варто зазначити, що з точки зору загальної організаційної моделі міжсекторальні партнерства із великою кількістю організацій можуть виступати як мережі, що є ефективним способом організації економічної діяльності через міжфірмову координацію і кооперацію. Теорію мереж розглядають як особливу «горизонтальну» організаційну структуру, яка виступає альтернативою ієрархіям [19]. В межах концепції мережевої економіки значна увага зосереджується на внутрішньокорпоративному співробітництві та міжпідприємницькій співпраці. Більшість науковців зазначає, що мережева

економіка виступає певною складовою інформаційної економіки і пов'язана з появою нових діючих суб'єктів господарської діяльності – виробничих мереж, до компетенції яких відноситься реалізація процесу глобального виробництва [20]. Аналіз досліджень Р. Коллінза засвідчує, що у просторі мережевої взаємодії завдяки налагодженим контактам різних рівнів (вертикального та горизонтального) найбільш ефективно проявляються три взаємозв'язаних процеси: передача культурного досвіду та інтелектуального капіталу наступним поколінням; передача емоційної енергії та рольових моделей поведінки, що стимулюють реалізацію творчого потенціалу; формування почуттів товариства, групової єдності [21].

Висновки. В сучасних умовах адміністративно-територіальної реформи в нашій державі широкого поширення набуває впровадження концепцій місцевого розвитку, що

базуються на засадах партнерської співпраці, що підтвердили свою ефективність у країнах ЄС та США, тому в науковій літературі місцевий економічний розвиток часто трактується як процес стратегічного партнерства, який допомагає прискорити темпи зростання ефективності та продуктивності, стимулюючи інвестиції в нові та існуючі підприємства з високим потенціалом до зростання і створюючи такі місцеві факторні умови, які тривалий час сприяють цьому зростанню. Вивчення міжнародного досвіду та аналіз вітчизняної наукової літератури щодо розвитку громад та їхньої спроможності засвідчив, що більшість підходів до місцевого розвитку на засадах партнерства переважно базуються на використанні актив-орієнтованого ABCD-підходу, що безпосередньо ґрунтується на міжсекторному партнерстві та активно застосовується в сучасній практиці місцевого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кожина А.В. Теорія інклюзивного місцевого розвитку та її взаємозв'язок з теоріями територіального розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2018/19.pdf
2. Филиппов Ю.В., Авдеева Т.Т., Лаврова Т.Г. Теории местного экономического развития : учебное пособие. Москва : КНОРУС, 2013. 102 с.
3. Кизиль Е.В., Безденежных Т.И. и др. Теоретический базис исследования общественно-экономической сущности развития локальных социально-экономических систем. *Перспективные тренды развития науки: экономика* : монография. Одесса : Куприенко С.В., 2016. С. 49–65.
4. Shchenova, V.B. (2004) History of financial thought: lecture notes. URL: <https://economylit.online/history-ekonomik/teoriya-suspiinogodobrotu-36072.html>
5. Zanadvorov V.S., Ilina I.P. (1999) *Teorija jekonomiki goroda* [Theory of city economics]. Higher School of Economics, Moscow, Russia.
6. Burt R.S. (2000) The network structure of social capital. *Research in Organizational Behaviour*, 22, 345–423. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0191-3085\(00\)22009-1](https://doi.org/10.1016/S0191-3085(00)22009-1)
7. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура / За ред. И.О. Шкаратана. Москва : ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
8. Kretzmann, J., & McKnight, J. P. (1996) Assets-based community development. *National Civic Review*, 85(4), 23–29. DOI: <https://doi.org/10.1002/ncr.4100850405>
9. Mathie, A., & Cunningham, G. (2003) From clients to citizens: Asset-based community development as a strategy for community-driven development. *Development in practice*, 13(5), 474–486. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0961452032000125857>
10. Kamiński, B., Prałat, P., & Théberge, F. (2021) Artificial Benchmark for Community Detection (ABCD) – Fast random graph model with community structure. *Network Science*, 1-26. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/network-science/article/artificial-benchmark-for-community-detection-abcdefast-random-graph-model-with-community-structure/453FE29A1FA3C1798B0EC116587FE422>
11. Mathie, A., & Puntenney, D. (2009) From clients to citizens: deepening the practice of asset-based and citizen-led development, conversations from the ABCD forum, July 8-10, 2009. Coady International Institute, Antigonish, CA. URL: <https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/handle/10625/45336>
12. Dolezal, C., & Burns, P. M. (2015) ABCD to CBT: Asset-based community development's potential for community-based tourism. *Development in Practice*, 25(1), 133–142. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09614524.2015.982075>
13. Blickem, C., Dawson, S., Kirk, S., Vassilev, I., Mathieson, A., Harrison, R., ... & Lamb, J. (2018) What is asset-based community development and how might it improve the health of people with long-term conditions? A realist synthesis. *Sage Open*, 8(3), 2158244018787223.

14. Kobayashi, K. M., Cloutier, D. S., Khan, M., & Fitzgerald, K. (2020) Asset based community development to promote healthy aging in a rural context in Western Canada: notes from the field. *Journal of Community Practice*, 28(1), 66–76.
15. Asset Based Community Development (ABCD). URL: <https://www.communitydoor.org.au/asset-based-community-development-abcd>
16. Ільїна М.В. Класифікація територіальних громад на основі актив-орієнтованого підходу. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. Київ : ДУ ІСПСР НАН України, 2018. № 1–2 (20–21). С. 53–57. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/161906/12-Ilina.pdf?sequence=1>
17. Flora, J. L. (1998) Social Capital and Communities of Place1. *Rural Sociology*, 63(4), 481–506. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1549-0831.1998.tb00689>
18. Грицаєнко М.І. Місце соціального капіталу у формуванні та об'єднанні територіальних громад. *Бізнес-інформ*. 2017. № 8. С. 116–123.
19. Grandori, A. and Soda, G. (1995) Inter-firm networks: antecedents, mechanisms and forms. *Organizational Studies*, 16, 2, 183–214.
20. Радаев В.В. Основные направления развития современной экономической социологии. *Экономическая социология: новые подходы к институциональному и сетевому анализу* / сост. и науч. ред. В.В. Радаев ; пер. М. С. Добряковой и др. Москва : РОССПЭН, 2002. С. 3–18.
21. Рэндалл К. Социология философий. Глобальная теория интеллектуального изменения. Новосибирск, 2002. С. 47–52.

REFERENCES:

1. Kozhyna, A. (2018) Teoriia inkluzyvnogo mistsevoho rozvytku ta yii vzaiemozviazok z teoriiami terytorialnoho rozvytku [The theory of inclusive local development and its relationship with theories of territorial development]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 22. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2018/19.pdf
2. Fylyppov, Yu. (2013) Teoryy mestnoho ekonomycheskoho rozvytyia: uchebnoe posobyie [Local Economic Development Theories: A Study Guide]. Moscow: Knorus. (in Russian)
3. Kyzyl, E. (2016) Teoretycheskyi bazys yssledovanyia obshchestvenno-ekonomycheskoi sushchnosti rozvytyia lokalnykh sotsyalno-ekonomycheskykh system [Theoretical basis for the study of the socio-economic essence of the development of local socio-economic systems]. *Perspektyvnye trendy rozvytyia nauky: ekonomika* [Perspective trends in the development of science: economics]. Odessa.
4. Shchenova, V.B. (2004) History of financial thought: lecture notes. Retrieved from: <https://economylit.online/history-ekonomik/teoriya-suspilnogodobrotu-36072.html>
5. Zanadvorov, V. & Ilina, I. (1999) Teoriia jekonomiki goroda [Theory of city economics]. Higher School of Economics. Moscow. (in Russian)
6. Burt, RS (2000) The network structure of social capital. *Research in Organizational Behaviour*, 22, 345–423. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0191-3085\(00\)22009-1](https://doi.org/10.1016/S0191-3085(00)22009-1)
7. Kastels, M. (2000) Ynformatsyonnaia epokha [Information Age]. *Ekonomyka, obshchestvo y kultura – Economy, Society and Culture*.
8. Kretzmann, J., & McKnight, J. P. (1996) Assets-based community development. *National Civic Review*, 85(4), 23–29. DOI: <https://doi.org/10.1002/ncr.4100850405>
9. Mathie, A., & Cunningham, G. (2003) From clients to citizens: Asset-based community development as a strategy for community-driven development. *Development in practice*, 13(5), 474–486. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0961452032000125857>
10. Kamiński, B., Prałat, P., & Théberge, F. (2021) Artificial Benchmark for Community Detection (ABCD) – Fast random graph model with community structure. *Network Science*, 1–26. Retrieved from: <https://www.cambridge.org/core/journals/network-science/article/artificial-benchmark-for-community-detection-abcd-fast-random-graph-model-with-community-structure/453FE29A1FA3C1798B0EC116587FE422>
11. Mathie, A., & Puntenney, D. (2009) *From clients to citizens: deepening the practice of asset-based and citizen-led development, conversations from the ABCD forum, July 8-10, 2009*. Coady International Institute, Antigonish, CA. Retrieved from: <https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/handle/10625/45336>
12. Dolezal, C., & Burns, P. M. (2015) ABCD to CBT: Asset-based community development's potential for community-based tourism. *Development in Practice*, 25(1), 133–142. Retrieved from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09614524.2015.982075>
13. Blickem, C., Dawson, S., Kirk, S., Vassilev, I., Mathieson, A., Harrison, R., ... & Lamb, J. (2018) What is asset-based community development and how might it improve the health of people with long-term conditions? A realist synthesis. *Sage Open*, 8(3), 2158244018787223.

14. Kobayashi, K. M., Cloutier, D. S., Khan, M., & Fitzgerald, K. (2020) Asset based community development to promote healthy aging in a rural context in Western Canada: notes from the field. *Journal of Community Practice*, 28(1), 66–76.
15. Asset Based Community Development (ABCD). Retrieved from: <https://www.communitydoor.org.au/asset-based-community-development-abcd>
16. Ilina, M. (2018) Klasyfikatsiia terytorialnykh hromad na osnovi aktyv-oriietovanoho pidkhodu [Classification of territorial communities on the basis of an asset-oriented approach]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i stalyyi rozvytok – Economics of nature management and sustainable development*, 1–2 (20–21), 53-57. Retrieved from: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/161906/12-Ilina.pdf?sequence=1>
17. Flora, J. (1998) Social Capital and Communities of Place1. *Rural Sociology*, 63(4), 481–506. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1549-0831.1998.tb00689>
18. Hrytsaienko, M. (2017) Mistse sotsialnoho kapitalu u formuvanni ta obiednanni terytorialnykh hromad [The place of social capital in the formation and unification of territorial communities]. *Biznes-inform – Business-inform*, 8, 116–123.
19. Grandori, A. & Soda, G. (1995) Inter-firm networks: antecedents, mechanisms and forms. *Organizational Studies*, 16, 2, pp. 183–214.
20. Radaev, V. (2002) Osnovnye napravleniia razvytiia sovremennoi ekonomycheskoi sotsyolohyy [The main directions of development of modern economic sociology]. *Ekonomycheskaia sotsyolohyia: novye podkhody k ynstytutsyonalnomu y setevomu analizu – Economic sociology: new approaches to institutional and network analysis*, 3–18. (in Russian)
21. Collins, R. (2002) Sotsyolohyia fylosofyi. Hlobalnaia teoryia yntellektualnoho yzmeneniia [Sociology of Philosophies. A Global Theory of Intellectual Change]. *Novosybyrsk*, 47–52. (in Russian)